

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1714

Q. 57. An conjux adulter vel incestuosus habeat jus ad copulam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42682

dixi l. 3. p. 1. n. 481. An autem proles nata
conjugibus obligatis voto castitatis, professus
Religione, post sacros Ordines susceptos, sit le-
gitima aut irregularis, dicam l. 7. c. 5. quando
de irregularitate.

372. Q. 57. An conjux adulter vel incestuosus habeat
ad copulam. R. §. 1. Est veluti pœna conventio-
nalis Jure naturali & divino inducta, inquit
Sanch. l. 1. d. 68. n. 4. ut frangenti fidem
non servetur, ideòque si unus conjugum admi-
tat adulterium, potest alter innocens ipsi nego-
re debitum; quamdiu tamen id non rescit
dissimulat, nihil excipiendo contrà, proba-
lius videtur cum Caj. Sor. Sanch. n. 4. Fill. tr. 1.
n. 87. Gob. t. 10. n. 600. & aliis contra alios adu-
terum ipso facto non amisisse jus petendi debi-
tum, ideòque non posse quidem exigere tan-
quam debitum, attamen posse petere tanquam
benevolè concedendum, quia non tenetur debi-
tum suum prodere, nec pœnam talem primò
in seipso exequi; & quamvis dicatur privari ipso
facto, intelligitur, si à conjuge innocente po-
vetur.

373. §. 2. Si pars innocens habeat sufficientem
certitudinem de adulterio, quamvis jurò
probare non possit, potest negare debitum,
ab adultero licitè cogitur ad reddendum, quò-
ut dictum est, privatur ipso facto, id est, ad
vandum hoc jure non requiritur sententia,
sufficit sola innocentis voluntas, Sanch. l. 1.
12. n. 8.

374. §. 3. Si pars innocens semel remiserit adu-
tero hanc pœnam, postea non potest amplius
negare ob idem adulterium, Sanch. l. 9. d. 6.
9. Fill. suprà: Si autem admiserit copulam

signa amoris sine animo remittendi jus suum, sed intendens aliis vicibus negare, potest postmodum negare, & etiam accusare, *Sanch. l. 10. d. 14.* Si autem admisit, abstrahendo ab eo, an remitteret, necne, docent *Nav. Sanch. Fill. Spor. n. 284.* non posse amplius negare debitum, vel accusare, eò quòd ista signa amoris voluntariè suscepta censeantur vera remissio, sed *Tamb. merito dubitat. V. dicenda n. 380.*

§. 4. Qui commisit incestum cum consanguinea uxoris in primo vel secundo gradu, in penam caret jure petendi debitum per *Cap. 1. De eo, qui cognov. consang. Si quis cum filiastra sua scienter fornicatus fuerit, nec à matre debitum petere, nec filiam unquam habere potest uxorem.* Et secundum *Goff. in Can. Nosse 30. q. 1.* ipso facto ante sententiam privatur eo jure. Poterit tamen uxor innocens petere debitum, uti habetur *Cap. Transmissio, Cap. Discretionem, Cap. Tue. ibid.* An autem possit uxor incestuoso illicitè petenti reddere debitum, dixi *n. 354.* Et hanc pœnam non extendi, nisi ad incestum in secundo gradu, relictè contra alios probant *Sanch. l. 9. d. 27. n. 14. de hery. supra,* quia est propter affinitatem ex co-pula illicita, quæ nunc extenditur ad solum secundum gradum. Ad incurrendam tamen eam pœnam non prærequiritur ulla declaratio criminis, imò sufficit occultus incestus, *Sanch. d. 30.*

§. 5. Qui non scivit illam, cum qua coibat, esse consanguineam, aut putavit esse in remotiore gradu conjunctam, non incurrit eam pœnam, nam textus dicit: *si scienter*: putatque *Sanch. l. 9. d. 31. n. 47.* excusare ignorantiam etiam vincibilem & crassam, si non sit enormiter temeraria, vel affectata. Quòd si sciverit se committere incestum

estum intra secundum gradum, sed non sciverit hanc pœnam esse illi annexam, putant *Laym. Dian. Bonac. Portel, Castrop. tr. 2. d. 1. pu. 17. Loh. Burgh. cent. 3. cas. 64.* non impediri à petitione debiti, quia pœnæ novo Jure ab Ecclesia statuta non incurruntur ab ignorante eas, uti cum communi *Sancti* in Decal. l. 4. c. 22. maxime si pœnæ sint extraordinariæ, & illas reus in scriptis teneretur exequi, uti hic facere deberet. Oppositum probabilius tenent *Henriq. Pont. Perez. Sanch. De Matr. n. 50. supra Averf. q. 17. f. 3.* sicuti enim secundum dicenda n. 642. mulier occidens virum, ut cum adultero contrahat, incurrit pœnam criminis, quamvis non sciverit esse annexam, quia impedimentum criminis non est materia pœnæ, sed simul inhabilitatio, ita & hic incurritur inhabilitas ad petendum debitum contractum impedimentum novæ affinitatis.

977. §. 6. Uxor, quæ cognovit consanguineum mariti sui, coacta metu gravi cadente in constantem foeminam, secundum *Sancti* hic l. 9. d. 31. *Pont. Perez.* non potest à marito petere debitum, quia ille metus non excusat à culpa, ergo nec à pœnâ: & sicuti metus à culpa non excusat participantem cum excommunicato etiam non excusat ab excommunicatione, ita hic à pœnâ. Oppositum tenent *Laym. Bonac. Loh. Averf. q. 17. f. 3. Burgh. cent. 2. cas. 52.* quia universim vis metus gravis excusat à transgressione & contumacia contra legem ecclesiasticam, cum non sit credibile benignam matrem velle obligare tantum tanto rigore, pœnæ autem tales statuuntur tantum contra transgressores & contumaces, ut docent, præter citatos, *Nav. Avil. Salas, Fill. C.* Et hinc patet ad 1. rationem. Quod autem

tus non excuset participantem cum excommu-
nicato, inde est, quia quando metus incutitur
in contemptum Ecclesiae, uti fieri supponitur,
quando quis cogitur participare cum excom-
municato, metus non excusat à culpa aut poena,
ut dicam l. 7. n. 98. hoc autem non est in nostro
casu.

§. 7. Si periculum sit, ne propter omissio- 378.
nem petitionis debiti, Matrimonium uxori ni-
mis odiosum fiat, potest maritus incestuosus of-
ferre uxori actum conjugalem, quoties ipsi vi-
debitur honestum, vel quoties adverteret id opta-
re uxorem verecundam, aut alioquin futuram
in periculo incontinentiae: Ratio est, quia hoc
petendi genus censei potius debet redditio, ad
quam tenetur, quam petitio debiti, S. Th. & alii
cum Sanch. l. 9. d. 7. Addit Sanch. n. 8. conju-
gem, cui prohibitum est petere, posse alteri ma-
nifestare suum impedimentum, ne suam peti-
tionem exspectet, & ne reddatur ei Matrimo-
nium onerosum.

§. 8. Quando conjux prudenter timet, ne, si 379.
non petat debitum, alter veniat in cognitionem
sui criminis, & gravis inde discordia oriatur,
petere potest debitum, & non urget hæc poena,
Lep. l. 5. t. 10. p. 3. n. 15. Lohn.

§. 9. Quamvis conjux innocens etiam sæpius 380.
debitum petierit ab incestuoso, non ideo cense-
tur remisisse, aut amisisse jus impostherum ei ne-
gandi debitum: imò cum hæc privatio juris pe-
tendi debitum non sit in favorem innocentis,
sed in poenam incestus, & ob affinitatem novam
contractam, innocentem non posse hanc poenam
remittere, docent cum communi Sanch. l. 9. d. 6.
l. 7. & Aversa supra.

Q4

§. 106

E. I.
2. 0. 1
mor.
laudii
a Croix
VIII
C. A.

381. §. 10. Si uterque conjux commiserit adulterium, utrique licitum est petere & reddere debitum, quia delicta se compensant, Cap. penult. & ult. De adult. E contra si uterque sit incestuosus, neutri licitum est petere, quia utrique imponitur pœna non petendi propter contractam affinitatem, Abb. S. Anton. Nav. Silv. Aversa q. 7. l. 3. Sanch. l. 9. d. 28. addens, neutrum etiam posse reddere alteri illicitè petenti, id enim in Jure conceditur soli innocenti, neuter autem hic est innocens: si tamen malitiosè fecissent animo alterum debito conjugali defraudandi, quamvis uterque peccaret petendo, tamen Sanch. contra Avers. putat, quòd tenerentur petenti reddere, quia Cap. Si vir, De cogn. spirit. videtur ita esse decisum de cognatione spirituali, ubi redditur ratio, quia malitia & fraus non debent eis patrocinari, & idem videtur hic esse. Ratio autem universalis (quæ saepe servire poterit) est hæc, quia quando lex, etiam de se odiosa, exprimit rationem, ob quam lata est, extenditur etiam ad casum, in quo clarè occurrit eadem ratio legis, ut colligitur ex L. 2. §. 29. Quòd si curatores, ff. ad S. C. Tertyll. Ex Cap. Si postquam, cum Gloss. v. Monte, De elect. in 6. Ex L. Illud, ff. Ad leg. Aquil. Ex L. A Titio, 108. ff. De verb. oblig. junctis Glossis, docentque Panorm. Gutt. Manic. Trapat. Decim. Mascard. Barbat. Cravet. Paris. & alii, quod citant & sequuntur Pignat. in novissimis cons. 195. pag. 478. & De Justis l. 2. c. 19. n. 3. quia eadem ratio exprimitur, debet esse eadem Juris dispositio, etiam in pœnalibus; neque illa censetur esse interpretatio extensiva, sed declaratio comprehensiva, sequenda enim est mens legis, ubi exprimitur, & non solum verbum.

§. 11. Qui post ratum, sed ante consumma- 382.
tum Matrimonium contrahit affinitatem cum
uxore sua, non tenetur Religionem ingredi, sed
potest reddere debitum & consummare Matrimo-
nium, uti in simili dictum est de illo, qui
voverat castitatem: & docet specialiter de ince-
stuofo *Sanch. l. 9. d. 29.*

§. 12. Si fiat coitus sodomiticus, quamvis 383.
sit vel adulterium vel incestus quoad malitiam
& repugnantiam cum natura rationali, tamen
non ideo incurruntur hæ pœnæ civiles aut cano-
nicæ, neque etiam impedimentum affinita-
tis, quia leges vel Canones loquuntur de adul-
terio & incestu in vase naturali, nec in pœnis va-
let extensio à minori ad majus, *Fill. tr. 30. n. 106.*
Amob. & alii.

§. 13. Qui cum muliere affine uxori suæ; 384.
tam qui cum sua consanguinea habet copulam,
non ideo privatur jure petendi debitum, quia
Canones tantum loquuntur de eo, qui habuit
copulam cum consanguineis uxoris suæ. Putant
etiam aliqui cum *Herinx*, si conjux consentiat in
copulam incestuosam sui conjugis, privari jure
petendi debitum, sed non invenio id ullâ lego
rè statutum.

Q. 38. Quid dicendum sit, si Matrimonio superve- 385.
rit cognatio spiritualis. *R. §. 1.* Si pater in neces-
sitate baptizet suam vel suæ conjugis filium,
contrahit quidem cognationem spiritualem
cum matre, attamen non privatur jure petendi
debitum, quia æquum non est, ut qui obligationi suæ,
satisfacit, ideo pœnam subeat, *Can. Ad limina 30. q.*
Sanch. l. 9. d. 26. n. 2. Avers. q. 16. f. 2. Gob. tr.
no. n. 605. qui dicit id probabile esse, quamvis
cetera necessitatem fecisset, uti notavi *l. 6. p. 1. n.*

Q 5

358.

F. I.
201
G. mor.
Claudii
a Croix
VIII

C. I.